

Turism

Senast uppdaterad: 2019-08-23

”Människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften.”

Vedertagen definition enligt FN. (källa: UNWTO)

Turism i Sundsvalls kommun

Besöksnäringen är en viktig näringsgren i Sundsvall och ger upphov till betydelsefulla ekonomiska, sysselsättningsmässiga och samhällsnyttiga effekter. Kommunen har ett stort utbud av aktiviteter året om som lockar boende i kommunen men även hitresande turister. Vi har en region med världsarvet Höga kusten och en stad utsedd till Sveriges vackraste 2018. Vi har handelsområden och konferensanläggningar som lockar besökare. Sundsvall har under flera år placerat sig i topp bland landets kommuner som bästa friluftskommun.

Sundsvalls starka turistområden

Sundsvalls styrka som turistdestination ligger inom fyra huvudområden:

- **Shopping, hotell, restaurang, nöje** – Shopping är en av de största anledningarna till ett besök i Sundsvall och står för den största andelen av turistens budget vid besöket. Birsta är idag ett av Sveriges största externa handelsområden. I Stenstan finns ett stort utbud av hotell, restauranger, butiker, nöje och spa. På grund av stadens strategiska läge är det många som väljer att övernatta i Sundsvalls på genomresa mot midnattssol eller till exempel skid- eller vandringssemester i fjällen.
- **Aktiviteter och evenemang** – Sundsvall kan med Himlabadet, Casino Cosmopol, Tonhallen, Sensommar, Sundsvall Pride, Sundsvall Bjuder, Torgfesten, GIF Sundsvall, Sundsvall Open Trot, Vinter-SM Veckan, Scenkonstbolaget, Södraberget Ski, Matdestination etc. presentera ett aktivitets- och nöjesutbud som är av hög klass.

Ett attraktivt utbud av aktiviteter och evenemang stärker Sundsvalls profil som en stad värd att både besöka och bo i.

- **Naturturism** Naturturismen är en växande näringsgren i Sundsvalls kommun. Många av de som besöker regionen gör det för att uppleva storslagen natur och tysta områden. Centralt i staden har vi Norra berget som ett populärt besöksmål och en av flera populära besöksmål med utblick över storslagen natur är Vättaberget.
- **Affärsturism/MICE** (Meetings, Incentives, Conventions, Exhibitions) – MICE står idag för halva omsättningen inom svensk turism och i Sundsvall står MICE för en betydande del av de kommersiella gästnätterna. Sundsvall har stor kapacitet av förstklassiga anläggningar för såväl små som stora sammankomster och är känd för att arrangemangen genomförs professionellt. Idag saknas dock en större kongresshall som kan ta emot över 1000 besökare.

Besöksnäringen är ofta ungdomars inkörsport till arbetsmarknaden. Det är också den näring som erbjuder störst variation av arbetstillfällen för människor med olika utbildnings- och kulturella/nationella bakgrunder. En attraktiv besöksnäring bidrar till arbetsmarknaden i stort. Besöksnäringen är också ett skyltfönster för orten, som i sin tur attraherar företagsetableringar och inflyttning av människor som t.ex. vill studera eller arbeta där.

”Besöksnäringen är inte en bransch utan består av delar från många branscher. Detta gör näringen unik och behovet av samarbete större.”

(Källa: Tillväxtverket)

Resan

Resan är en länk i kedjan inom turismen. Oavsett om resan utgörs av fritidsresenärer eller affärsresenärer ska det vara enkelt att ta sig mellan olika orter och att byta mellan olika transportslag. För Sundsvall betyder det att Sundsvalls Resecentrum och Midlanda Sundsvall-Timrå Airport är viktiga länkar.

Ett samlat resecentrum ska underlätta för dem som reser. För den centrala staden ska det ge enklare byten mellan transportslag och bättre vägar för gång och cykel mellan centrum och järnvägsstationen. Tillgängligheten och kvaliteten i det hållbara resandet ökar.

Regionens och Sundsvalls flygplats (Sundsvall-Timrå Airport) ligger i Timrå kommun. Flygplatsen har stor betydelse för regionens näringsliv. Riksdagen beslutade år 2008 att flygplatsen skulle övergå i lokalt ägande. Sundsvall och Timrå

kommun övertog flygplatsen år 2013. Både reguljär- och charterflyg trafikerar flygplatsen. Dock saknas flygtransfer till flygplatsen.

Sundsvalls största allmänna hamn är Tunadalshamnen som är Norrlands djupaste hamn - 12,3 m djup. Sundsvalls Hamn AB ansvarar för hamndrift och infrastruktur. Birka Cruises lade till första gången med sin skidkryssning under vintern 2019 och Aida Cruises planerar lägga till under sensommaren 2019 med tyska turister.

För resanden med husvagn eller husbil finns ett antal campingplatser runt om i kommunen, det som saknas centralt i dag är en fungerande husbilspartering.

Kultur & Aktiviteter

De friluftsmuseer och kulturmiljöer som kommunen äger är Norra berget, Svartviks industriminnen och Gudmundtjärn. Norra Stadsberget tillhör de områden som har de största rekreations- och naturvärdena och är även ett kommunalt naturreservat. Området har en intressant kulturmiljö och är ett välbesökt turistmål. Friluftsmuseets historia går tillbaka till bildandet av Fornhemmet som skapades av Medelpads Fornminnesförening 1906. Kulturlivet på Norra berget är mångfacetterat och rymmer utöver museipedagogik och programverksamhet för barn och vuxna, djurverksamhet, lek, arrangemang och evenemang av olika slag, trädgårdar, café och konferensverksamhet, dans, hemslöjd, butiker för hantverk och lokalproducerade matprodukter.

Stenstaden är en intressant kulturmiljö uppförd i ett sammanhang under en intensiv period i slutet av 1800-talet och är ett känt turistmål i kommunen med bland annat trapphus- och takvandringar.

Det finns ett antal vandringsleder där den mest kända är St. Olavleden (pilgrimsled) som går mellan Sundsvall och Trondheim. Det pågår nu ett projekt för att utveckla pilgrimsleden, genom ett samarbete över flera regioner och kommuner.

Storslagen natur att besöka med utblicksplatser finns på flera olika platser i kommunen. Några av de mest kända är Norra och Södra stadsbergen och Vättaberget.

Sundsvall är en kustkommun med två stora älvar, många sjöar och flera mindre vattendrag. Detta medför goda förutsättningar för vattenknutet friluftsliv. I Sundsvall finns flera hamnar som ägs och sköts av föreningar men det finns också ett stort antal båtar vid privata bryggor. I gästhamnen i Sundsvalls inre hamn erbjuds service med dusch, kök, sopstation och tankstation.

Lagar, regler och normer

LIS-områden för utveckling av besöksnäring

För att möjliggöra utveckling av besöksnäring, turism, kan kommunen i sin översiktsplan peka ut LIS-områden (Landsbygdsutveckling i strandnära lägen) där det redan finns pågående verksamhet med inriktning på besöksnäring eller där det bedöms finnas möjlighet till en sådan utveckling. Landsbygden har här en stor potential lämpad för mindre besöksnäring. Det handlar om områden för camping, konferensanläggningar, fiskecamp, restauranger och hotell mm. Inom dessa områden kan dispenskäl från strandskydd prövas för ett landsbygdsutvecklande syfte. Avsikten med områdena är att ge förbättrade möjligheter till åtgärder som ökar besöksnäringens konkurrenskraft och attraktivitet. Det ökar i sin tur förutsättningar för sysselsättning och service på orten och dess omgivningar.

Mål – EU, nationella och regionala

Bland de globala målen i Agenda 2030 finns ett om ”hållbar konsumtion och produktion” med delmålet: Utveckla och genomföra verktyg för att övervaka hur en hållbar utveckling påverkar en hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter.

"Att vi måste utveckla turismen hållbart blir mer och mer uppenbart. Svensk Turism antar utmaningen att tillsammans med näringens alla aktörer bidra till genomförandet av Agenda 2030." (Susanne Andersson Pripp, Ordförande Svensk Turism)

Kommunala beslut

Sundsvalls kommun satte år 2013 upp ett mål om fördubblad omsättning inom besöksnäringen till år 2021. För att nå det målet togs en strategi för besöksnäringen fram. Strategin handlar främst om att fokusera på Sundsvalls tre styrkeområden (enligt ovan) samt att inrikta sig på den svenska och norska marknaden i första hand.

Turismen i Sverige – trender och jämförelser

337 miljarder kronor omsatte turismen i Sverige 2018 och ökade med 6 procent jämfört med året innan. Turismen utgör knappt 3 procent av Sveriges ekonomi. Turismens förädlingsvärde uppgick 2018 till 108,5 miljarder kronor, motsvarande 3,3 procent av näringslivets sammanlagda förädlingsvärde eller 2,6 procent av svenska ekonomins totala förädlingsvärde. (Tillväxtverket.se)

Affärs- och fritidsresande i Sverige

Svenska fritidsresenärer stod för 72 procent av svenska besökares totala turismkonsumtion i Sverige under 2018 medan resterande 28 procent härrörde från arbetsrelaterad turism (resande i tjänsten). Under 2018 ökade de svenska fritidsresenärernas konsumtion i Sverige med knappt 5 procent medan affärsresenärernas konsumtion ökade med närmare 6 procent under samma period. I det längre perspektivet är det dock fritidsresandet som ökar mest. Sedan år 2000 har fritidsresenärernas konsumtion med närmare 93 procent jämfört med affärsresenärernas konsumtion som ökat med 43 procent. Fritidsresandets andel har sedan år 2000 ökat från 65 procent till 72 procent av den inhemska turismen (källa: Rapport, Fakta om svensk turism 2018).

Turism i relation till andra branscher

Jämfört med andra branscher bidrog exempelvis handeln med cirka 11 procent av BNP under 2018, tillverkningsindustrin med 14 procent och Information och kommunikationsteknik, IKT, med omkring 6 procent. Över tid har turismens andel i relation till BNP legat mellan 2,6 och 2,8 procent, vilket visar att turismens bidrag till den totala ekonomin ligger på en relativt konstant nivå medan till exempel tillverkningsindustrin visar en nedåtgående trend över tid. IKT har istället ökat sin andel av BNP i takt med pågående strukturomvandling av svensk ekonomi med digitalisering och IT som en ny möjliggörande teknik och viktig drivkraft. Sedan 2010 har tillverkningsindustrins förädlingsvärde ökat med 15 procent medan ökningen för IKT varit 74 procent. För turismen är motsvarande siffra 40 procent.

(källa: Rapport, Fakta om svensk turism 2018)

Aktuella anspråk och konflikter

Fritidsturismen nyttjar ofta besöksmål med höga natur- eller kulturvärden. I flera fall är dessa av nationellt intresse och kan då vara utpekade som riksintressen för exempelvis rörligt friluftsliv eller kulturmiljö. I Sundsvall finns tre större områden av intresse för rörligt friluftsliv avgränsade som riksintressen. Dessa är Indalsälvens dalgång, Ljungans dalgång -nedre delen, samt yttre Njurundakusten med Brämön. Dessutom finns flera riksintressen för kulturmiljö, naturvård, Natura 2000 samt olika byggnadsminnen. Samtidigt som det är önskvärt att fler får ta del av Sveriges fina naturmiljöer är det viktigt att de naturliga förutsättningarna i miljön bevaras genom att hänsyn tas till slitage och besöksstryck, transporter och resursanvändning.

Det som många turister från mer tätbefolkade områden tycker är unikt med vår region är bland annat de stora områdena med relativt orörd natur och tystnad. I samma geografiska områden som naturturismen har stor potential att utvecklas finns samtidigt intressen kring exploatering av naturresurser (skog, mineralutvinning m.m.) och etablering av energiutvinning (vindkraft, vattenkraft). Dessa olika intressen kräver stora ytor och kan

på olika sätt påverka natur- och kulturvärden. Därför krävs avvägningar gällande mark- och vattenanvändning så att olika områden kan prioriteras för olika användning.